

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу ПРИВЕЗЕНЦЕВА Олександра Сергійовича

на тему:

«Підготовка бакалаврів з професійної освіти (цифрові технології) в

закладах вищої освіти до проєктування інтерфейсів»,

поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії

зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

галузь знань 01 «Освіта/Педагогіка»

Актуальність теми дисертації.

Стрімка цифровізація освітнього середовища України та масштабний перехід до дистанційного і змішаного навчання, спричинений умовами воєнного часу, надають особливої значущості підготовці фахівців, здатних проєктувати якісні цифрові освітні інтерфейси. У цьому контексті дисертаційна робота ПРИВЕЗЕНЦЕВА Олександра Сергійовича є своєчасним і актуальним науковим дослідженням, яке зосереджується на підготовці бакалаврів з професійної освіти (цифрові технології) до проєктування інтерфейсів – фахівців унікального подвійного профілю, що поєднує технологічну та педагогічну діяльність.

Обрана тема відповідає пріоритетам державної освітньої політики, зафіксованим у Законі України «Про освіту» (2017), Законі України «Про вищу освіту» (2014), Стандарті вищої освіти за спеціальністю 015 Професійна освіта (цифрові технології) та концепції цифрової трансформації освіти і науки України. Автор переконливо аргументує наявність суперечності між зростаючими суспільними вимогами до якості цифрових освітніх середовищ та недостатньою розробленістю цілісної методики підготовки відповідних фахівців. Зазначена суперечність становить реальну наукову проблему, розв'язання якої має як теоретичну, так і практичну цінність.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Бердянського державного педагогічного університету. Тема дисертації пов'язана

з науковою проблематикою кафедри комп'ютерних технологій та інформатики (2021–2025 рр.) «Розробка методик дуального навчання майбутніх бакалаврів професійної освіти в галузі цифрових технологій» (0121U110532) та кафедри професійної освіти та технологій (2024–2028 рр.) «Теорія та практика підготовки фахівців-педагогів системи професійної та технологічної освіти в умовах інноваційного середовища» (0124U001509) та відповідає напрямам досліджень у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Аналіз дисертаційної роботи Привезенцева Олександра Сергійовича засвідчує належний рівень теоретичного і методологічного опрацювання досліджуваної проблеми. Автором здійснено комплексний аналіз філософських, психолого-педагогічних та методичних джерел, розглянуто зарубіжний досвід підготовки фахівців подвійного профілю, що забезпечило концептуальну цілісність і логічну послідовність викладення матеріалу.

Науковий апарат дослідження сформульовано коректно та узгоджено: визначено об'єкт, предмет, мету та завдання, які послідовно реалізовано в ході дослідження. Обрані методи є адекватними меті та завданням роботи й охоплюють як теоретичний, так і емпіричний рівні пізнання. Запропонована структурно-функціональна модель є концептуально вивіреною, складається з чотирьох взаємопов'язаних блоків (цільового, методологічного, змістово-процесуального, діагностичного) та охоплює три психолого-педагогічні умови. Обґрунтованість результатів підкріплена педагогічним експериментом із залученням 250 здобувачів та статистичною верифікацією результатів.

Достовірність і новизна висновків і рекомендацій.

Достовірність висновків забезпечується поєднанням комплексу взаємодоповнювальних методів дослідження, результатами педагогічного експерименту, застосуванням кількісних і якісних методів аналізу даних (t-критерій Стюдента, χ^2 -критерій Пірсона, d Коена), а також узгодженістю між

теоретичними положеннями, розробленою моделлю та результатами її практичної апробації.

Наукова новизна дослідження полягає у вперше здійсненому теоретичному обґрунтуванні, розроблені та експериментальній перевірці структурно-функціональної моделі підготовки бакалаврів з професійної освіти (цифрові технології) до проєктування інтерфейсів; у визначенні структури інтегративної компетентності, що охоплює п'ять взаємопов'язаних компонентів та діагностується за чотирма критеріями; у теоретичному обґрунтуванні психолого-педагогічних умов реалізації моделі та їх синергетичного ефекту.

Повнота викладення наукових положень в опублікованих працях.

Основні положення та результати дисертаційного дослідження відображені в публікаціях автора, що включають статті у фахових виданнях України та міжнародних наукометричних базах. Опубліковані праці охоплюють як теоретичні аспекти дослідження (концептуалізація інтегративної компетентності, методологія підготовки інженерів-педагогів, роль дизайн-мислення), так і прикладні результати (апробація методики, результати педагогічного експерименту). Це свідчить про системність наукового пошуку та достатній рівень апробації отриманих результатів.

Значущість результатів дослідження для науки та практики, рекомендації щодо їх використання.

У дисертаційному дослідженні отримано науково обґрунтовані результати, що мають суттєве значення для розвитку теорії і методики професійної освіти. Розроблена структурно-функціональна модель підготовки до проєктування інтерфейсів, методика реалізації психолого-педагогічних умов та інструментарій діагностики сформованості інтегративної компетентності становлять вагомий внесок у практику підготовки бакалаврів за спеціальністю 015 Професійна освіта (Цифрові технології).

Особливу наукову і практичну цінність становить комплексне поєднання методології Design Thinking із принципами рефлексивно-діагностичного супроводу, що є інноваційним підходом до підготовки інженерів-педагогів.

Результати дослідження доцільно використовувати при розробленні освітніх програм за спеціальністю 015.39, оновленні навчальних планів і змісту дисциплін, а також у системі підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, що здійснюють підготовку фахівців у галузі цифрових технологій.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність у цілому.

Дисертаційна робота Привезенцева Олександра Сергійовича має чітко вибудовану структуру та логічно послідовно розкриває проблему підготовки бакалаврів з професійної освіти (цифрові технології) до проєктування інтерфейсів. Робота складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів з висновками до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

У *вступі* обґрунтовано актуальність теми, чітко окреслено наукову проблему, коректно визначено об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження, розкрито наукову новизну, теоретичне і практичне значення отриманих результатів. Понятійний апарат сформульовано узгоджено та коректно.

У *першому розділі* висвітлено теоретичні основи підготовки бакалаврів з професійної освіти (цифрові технології) до проєктування інтерфейсів: проаналізовано еволюцію користувацьких інтерфейсів в освіті, визначено особливості проєктувальної діяльності фахівців даного профілю, вивчено зарубіжний досвід підготовки. Розділ характеризується ґрунтовністю аналізу та чіткою логікою викладу.

У *другому розділі* представлено авторську структурно-функціональну модель підготовки бакалаврів, обґрунтовано психолого-педагогічні умови її реалізації та описано механізм їх взаємодії. Значну увагу приділено методиці практико-орієнтованого навчання на основі Design Thinking та рефлексивно-діагностичного супроводу.

У *третьому розділі* подано організацію та результати педагогічного експерименту, здійснено статистичну верифікацію результатів, підтверджено

ефективність розробленої моделі. Структура дисертації є логічною, зміст – послідовним і завершеним.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

У цілому позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих результатів, вважаємо за доцільне висловити окремі зауваження та побажання:

1. У підрозділі 1.1 огляд еволюції користувацьких інтерфейсів дещо акцентований на зарубіжному досвіді; вітчизняний контекст розвитку освітніх інтерфейсів та цифрових освітніх середовищ (ЗВО України, платформи дистанційного навчання) представлений менш докладно. Доповнення цього підрозділу аналізом українського досвіду, зокрема в умовах переходу до дистанційного навчання в 2020–2026 рр., посилює б емпіричну базу дослідження.

2. Поняття «інтегративна компетентність» у підрозділі 1.2 вимагає більш чіткого розмежування від суміжних категорій («інтегральна компетентність» за НРК, «цифрова компетентність» за DigComp). Наявні в тексті дефініції є близькими, однак не розкривають достатньою мірою специфіки саме «інтегративності» в контексті бінарного профілю спеціальності 015.39. Було б доцільно доповнити відповідний підрозділ порівняльним аналізом зазначених понять із чітким формулюванням дефінітивних ознак, що відрізняють авторське розуміння терміна від уже наявних у науковому обігу.

3. Термін «бінарні компетентності» є авторським неологізмом, що потребує розгорнутого теоретичного обґрунтування або посилання на наукові джерела, де цей концепт сформульований або апробований. У поточній редакції підрозділу 2.2 термін вживається як самоочевидний. Робота виграла б від введення відповідної дефініції безпосередньо у підрозділі 1.2 або додавання пояснення у 2.2.

4. У підрозділі 3.1 недостатньо обґрунтовано критерії добору конкретних закладів вищої освіти для проведення педагогічного експерименту. Включення до відповідного підрозділу стислої характеристики кожного ЗВО в контексті специфіки підготовки за спеціальністю 015.39 та обґрунтування

репрезентативності вибірки підсилило б методологічну коректність дослідження.

5. Аналіз результатів у підрозділі 3.2 зосереджений переважно на кількісних змінах показників. Додавання якісного аналізу, зокрема порівняльних кейсів студентських проєктів або фрагментів рефлексивних щоденників, могло б суттєво підсилити переконливість та ілюстративність отриманих результатів. Варто розглянути можливість включення 1–2 репрезентативних прикладів до відповідного підрозділу або до додатків.

6. Робота загалом відповідає вимогам до оформлення дисертаційних досліджень, однак окремі фрагменти містять стилістичні неточності та надмірне використання складнопідрядних конструкцій, що дещо ускладнює сприйняття викладеного матеріалу. Редакційне опрацювання тексту з метою підвищення його читабельності сприяло б кращому донесенню наукових ідей автора до аудиторії.

Висновок.

Дисертаційна робота Привезенцева Олександра Сергійовича «Підготовка бакалаврів з професійної освіти (цифрові технології) в закладах вищої освіти до проєктування інтерфейсів» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, у якому отримано нові науково обґрунтовані результати, що мають теоретичне і практичне значення для розвитку теорії і методики професійної освіти.

За рівнем наукової новизни, обґрунтованістю, достовірністю отриманих результатів, їх теоретичною і практичною значущістю дисертаційна робота відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а також постанови Кабінету Міністрів України № 502 від 19 травня 2023 року «Про внесення змін до деяких постанов

Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів».

З огляду на викладене, вважаю, що Привезенцев Олександр Сергійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії (PhD) зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, галузь знань 01 «Освіта/Педагогіка».

<i>Кандидат технічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та інформатики, Бердянський державний педагогічний університет</i>	Олександр АНТОНЕНКО
---	----------------------------